

فصلنامه رویکرد فلسفه در مدارس و سازمان ها، دوره ۱، شماره ۳، زمستان ۱۴۰۱، صفحه ۱ تا ۱۰

بررسی رابطه خوش بینی تحصیلی با خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر آبخش

سیده حبیبه هدایت^۱، سیدمحسن محمدی^{۲*}

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۲/۱۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۰/۱

نوع مقاله: پژوهشی

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه خوش بینی تحصیلی با خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر آبخش انجام شده است. نوع این تحقیق از لحاظ هدف، کاربردی و از نظر نحوه جمع آوری داده ها، توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر را ۴۷۱ نفر از دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر آبخش تشکیل دادند. حجم نمونه این پژوهش شامل ۲۱۲ نفر بود که از طریق نمونه گیری تصادفی خوشه ای بدست آمد. به منظور جمع آوری اطلاعات از پرسشنامه های خوش بینی تحصیلی موران و همکاران (۲۰۱۳) و خودکارآمدی تحصیلی جینگ و مورگان (۱۹۹۹) استفاده شد. نتایج حاصل از یافته ها نشان داد که بین اعتماد با خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر آبخش رابطه مثبت و معناداری وجود دارد به این معنا که هر قدر میزان اعتماد بیشتر شود، خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان نیز قوی تر می شود. بین تأکید تحصیلی با خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر آبخش رابطه مثبت و معناداری وجود دارد به این معنا که هر قدر میزان تأکید تحصیلی بیشتر شود، خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان نیز قوی تر می شود. بین یگانگی تحصیلی با خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر آبخش رابطه مثبت و معناداری وجود دارد به این معنا که هر قدر میزان یگانگی تحصیلی بیشتر شود، خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان نیز قوی تر می شود.

واژه‌های کلیدی: خوش بینی تحصیلی، خودکارآمدی تحصیلی، دانش آموزان.

۱- کارشناسی ارشد برنامه ریزی درسی، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران habibehedayat@gmail.com
۲- دکتری گروه مدیریت آموزشی، دانشگاه فرهنگیان، بوشهر، ایران (نویسنده مسئول) Sayedmohsen447@gmail.com

مقدمه

در دوره متوسطه، قسمت اعظم استعدادهای اختصاصی نوجوان و جوان بروز می‌کند، قدرت یادگیری آنان به حد اعلاء خود می‌رسد، کنجکاوای آنان جهت معینی می‌یابد و مسائل جدید زندگی نظیر انتخاب رشته، انتخاب حرفه و شغل، اداره خانواده و گرایش به مرام و مسلک، ذهن آنان را به خود مشغول می‌دارد و به مرحله ادراک ارزش‌های اجتماعی، اقتصادی و معنوی می‌رسند؛ از این‌رو این دوره در نظام‌های تعلیم و تربیت کشورهای مختلف جهان اهمیت زیادی دارد (آموزگار، ۱۳۹۲). اهمیت دوره متوسطه پس از دوره ابتدایی نمایان می‌شود. این مقطع، دوره تعلیمات عمومی به شمار می‌رود؛ دوره‌ای که انتقال از کودکی را به اواخر دوره نوجوانی و شروع جوانی، به عهده دارد. دوره متوسطه، از لحاظ مبانی فلسفی، زیستی، روانی و اجتماعی دوره بسیار مهمی است. دوره‌ای که آموزش عمومی را به آموزش عالی پیوند می‌دهد و گروه کثیری را برای ورود به جامعه و بازار کار مهیا می‌کند؛ از این‌رو هر نوع نارسائی و خلل در این دوره مستقیماً بر عملکرد و کیفیت هر دو حلقه آموزش، عمومی و عالی، تأثیر بسزائی خواهد داشت (قهرمان، ۱۳۹۵). دوره متوسطه از دوره‌های مهم، حساس و مؤثر در زندگی فردی و اجتماعی دانش‌آموزان است. دوره‌ای است که به سبب وضع زیستی، اجتماعی و روانی دانش‌آموزان آن با سایر دوره‌های تحصیلی مشترکات و تمایزاتی دارد و دارای طیف وسیعی است که دوران نوجوانی را در بر می‌گیرد و در انتهای طیف به دنیای جوانی می‌رسد (آقامحمدیان، ۱۳۹۸).

از سویی یکی از متغیرهایی که مرتبط با پیشرفت دانش‌آموزان است و می‌تواند نقش مؤثری بر زندگی فردی و تحصیلی آنان داشته باشد، خوش بینی تحصیلی^۱ است. سازه نوین خوشبینی تحصیلی، باوری مثبت در معلمین است مبنی بر اینکه آن‌ها قادرند با تأکید بر تدریس و یادگیری (مولفه تأکید تحصیلی)، با اعتماد به مشارکت والدین و دانش‌آموزان (مولفه اعتماد به والدین و دانش‌آموزان) و با ایمان به ظرفیت و کارایی خود (احساس کارآمدی) در غلبه بر مشکلات و شکست، با تلاش و پشتکار، سبب پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان شوند. خوش بینی تحصیلی مدارس یک ساختار جمعی است که شامل وجوه شناختی، محرکی، و رفتاری کارآمدی جمعی، اعتماد به کادر علمی، و تأکید تحصیلی می‌باشد (کلوولونیس^۲، ۲۰۱۸). از سویی یکی از متغیرهایی که مرتبط با پیشرفت دانش‌آموزان است و می‌تواند نقش مؤثری بر زندگی فردی و تحصیلی آنان داشته باشد، خوش بینی تحصیلی است (تیلیکانین^۳، ۲۰۱۸). خوش‌بینی به جهت‌گزینی اشاره داد که در آن معمولاً پیامد‌های مثبت مورد انتظارند و این پیامد‌ها به‌عنوان نتایج عوامل ثابت، کلی و درونی در نظر گرفته می‌شوند. فرهنگ لغت خوش‌بینی را «تمایل به پیش‌بینی و چشم‌داشت بهترین پیامدهای ممکن» تعریف می‌کند (مرادی، ۱۳۹۳). خوش بینی تمایل به جستجو، به خاطر آوردن و انتظار کسب تجارب لذت‌بخش. این تمایل یکی از اولویتهای فعالانه فرد است، نه صرفاً نوعی واکنش انفعالی که او را به توجه جنبه‌های روشن و آفتابی زندگی تشویق می‌کند. خوش بینی تحصیلی یک تصویر غنی از عاملیت انسانی و به معنای باور مثبت دانش‌آموزان مبنی بر اینکه آنها قادر هستند با تأکید بر یادگیری خود، اعتماد به معلمان و احساس هویت نسبت به مدرسه زمینه پیشرفت تحصیلی خود را فراهم آورند (چن^۴، ۲۰۱۹).

- 1- Academic optimism
- 2- Kolovelonis
- 3- Tilicanin
- 4- Chen

از جمله مفاهیم پراهمیت و مرتبط با زندگی تحصیلی دانش آموزان که می تواند نقش مؤثری بر زندگی آنان داشته باشد خودکارآمدی تحصیلی^۱ است. خودکارآمدی تحصیلی به عنوان قابلیت درک فرد از توانایی های خود در انجام وظایف لازم برای رسیدن به اهداف تحصیلی تعریف شده است. دانش آموزان دارای خودکارآمدی تحصیلی بالاتر، سازگاری تحصیلی بهتری دارند و راهبردهای یادگیری سودمندتری را به کار می برند (صمیمی کربانی، ۱۳۹۷). خودکارآمدی تحصیلی باوری است که شخص به قابلیت های خود برای سازمان دهی و اجرای اقدامات لازم در موقعیت های پیش رو دارد. به عبارت دیگر، خودکارآمدی ایمان شخص به توانایی های خود برای موفقیت در یک موقعیت مشخص است. باندورا چنین ایمانی را عامل تعیین کننده ی طرز فکر، نحوه ی رفتار و احساسات مردم می داند (گوویا^۲، ۲۰۱۸). خودکارآمدی تحصیلی، به طور خاص، به معنی اطمینان در انجام وظایف تحصیلی مانند خواندن کتاب، پاسخ به سؤالات در کلاس و آمادگی جهت آزمون است. سطوح بالای خودکارآمدی تحصیلی منجر به میانگین نمرات بالاتر و پایداری برای تکمیل تکالیف می شود، در نتیجه دانش آموزانی که خودکارآمدی تحصیلی بالاتری دارند، سازگاری تحصیلی بهتری دارند (بیرانوند، ۱۳۹۶). خودکارآمدی تصویری، به عنوان قضاوت شخص از قابلیت ها و توانایی هایش برای انجام یک فعالیت خاص به منظور دستیابی به یک نتیجه ی خاص تعریف می شود. سطوح خودکارآمدی می تواند، انگیزش را افزایش یا کاهش دهد (تقوایی یزدی، ۱۳۹۸). دانش آموزان با سطوح بالای خودکارآمدی جذب تکالیف دشوار و چالش انگیز می شوند و از آنها اجتناب نمی کنند. همچنین باورهای خودکارآمدی شخصی دانش آموزان سطح انگیزش آنان را تعیین می کند؛ یعنی تا چه اندازه پشتکار به خرج می دهند و تا چه میزان در مقابل سختی ها و موانع مقاومت می کنند و دست از تلاش برنمی دارند (کاستاگیولاس^۳، ۲۰۱۹).

همچنین با بررسی پژوهش ها در داخل و خارج در راستای موضوع مشخص شد که تاکنون پژوهشی جامع در مورد بررسی رابطه خوش بینی تحصیلی با خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان صورت نگرفته است و صرفاً موضوعاتی نسبتاً نزدیک در این حوزه انجام شده از جمله اینکه: آرفنداک (۱۳۹۷) در پژوهشی به رابطه خوش بینی تحصیلی و خودکارآمدی تحصیلی با مشغولیت تحصیلی در دانشجویان پرداخت. نتایج نشان داد که بین خوش بینی تحصیلی و خودکارآمدی تحصیلی با مشغولیت تحصیلی در دانشجویان رابطه وجود دارد. حامدی نسب (۱۳۹۷) در پژوهشی به بررسی رابطه خوش بینی علمی و انگیزه پیشرفت با توجه به نقش واسطه گری خودکارآمدی تحصیلی پرداخت. نتایج نشان داد که بین خوش بینی علمی و انگیزه پیشرفت با توجه به نقش واسطه گری خودکارآمدی تحصیلی رابطه وجود دارد. بهتویی (۱۳۹۷) در پژوهشی به مدل یابی رابطه خودنظم جویی و شادکامی با واسطه ای تاب آوری، خودکارآمدی و خوش بینی تحصیلی پرداخت. نتایج نشان داد که مدل با داده های این پژوهش برازش مناسبی دارد و تاثیر مستقیم خودنظم جویی بر شادکامی، تاب آوری بر شادکامی، خودکارآمدی بر شادکامی تایید شد. حال آنکه تاثیر مستقیم خوش بینی تحصیلی بر شادکامی معنادار نبود. همچنین تاثیر غیرمستقیم خودنظم جویی بر شادکامی با میانجی تاب آوری، خودکارآمدی و خوش بینی تحصیلی تایید شد. کلوولونیس^۴ (۲۰۱۸) در پژوهشی به بررسی رابطه بین ادراک شایستگی، جهت گیری هدف و خوش بینی با خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان پرداخت. نتایج نشان داد که بین ادراک شایستگی، جهت گیری هدف و خوش بینی با خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان رابطه وجود دارد. مک لینان^۵ (۲۰۱۷) در پژوهشی به بررسی رابطه خودکارآمدی معلمان قبل از خدمت با سازگاری شغلی و خوش بینی شغلی آنان پرداخت. نتایج نشان داد که بین کارآمدی معلمان قبل از خدمت با سازگاری شغلی و خوش بینی

1- Educational Self-Efficacy

2- Gouveia

3- Kostagiolas

4- Kolovelonis

5- McLennan

شغلی آنان رابطه وجود دارد. گارسیا^۱ و همکاران (۲۰۱۵) در پژوهشی به بررسی رابطه خوش بینی شغلی با حمایت تحصیلی و خودکارآمدی تصمیم گیری شغلی پرداخت. نتایج نشان داد که بین خوش بینی شغلی با حمایت تحصیلی و خودکارآمدی تصمیم گیری شغلی رابطه وجود دارد. فلدمن^۲ (۲۰۱۵) در پژوهشی به بررسی رابطه امید، خودکارآمدی تحصیلی، خوش بینی و پیشرفت تحصیلی پرداخت. نتایج نشان داد که بین خودکارآمدی تحصیلی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان رابطه وجود دارد. مقاری^۳ (۲۰۱۱) در پژوهشی به بررسی رابطه بین خوش بینی تحصیلی معلم ادراک شده و پیشرفت انگلیسی با خودکارآمدی پرداخت. نتایج نشان داد که بین خوش بینی تحصیلی معلم ادراک شده و پیشرفت انگلیسی با خودکارآمدی رابطه وجود دارد.

در بحث اهمیت و ضرورت پژوهش می بایست بیان نمود که در واقع خوشبینی تحصیلی دانش آموز یک باور فردی است که متاثر از عوامل محیطی در فرد شکل می گیرد. این باور اشاره دارد به این که در صورت برقراری روابط اعتمادآمیز بین دانش آموزان و کادر آموزشی، وجود ویژگی های تاکید تحصیلی در محیط و به دنبال آن شکل گیری احساس یگانگی با محیط آموزشی، فرد در مسیر پیشرفت انگیزه ی بالایی کسب کرده و به موفقیت دست می یابد. بنابراین، خوش بینی تحصیلی می تواند منجر به افزایش خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان گردد (آزفنداک، ۱۳۹۷). از آنجا که خوش بینی تحصیلی و خودکارآمدی تحصیلی از حوزه های مهم در بین دانش آموزان است و ارتقاء این دو متغیر در بین آنان به افزایش زندگی فردی و تحصیلی به آنان کمک شایان می نماید و ارتقاء این عوامل در مطالعات خارج کشور موثر بوده است بنابراین، انجام این تحقیق در جامعه مورد نظر بدیع و جدید و نتایج مثمر ثمری به دنبال خواهد داشت. بنابر آنچه بالا گفته شد سؤال اصلی در این تحقیق به این صورت مطرح است که آیا بین خوش بینی تحصیلی با خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر آبخش رابطه وجود دارد؟

روش پژوهش

نوع این تحقیق از لحاظ هدف، کاربردی و از نظر نحوه جمع آوری داده ها، توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی دانش آموزان مدارس متوسطه شهرستان دشتی در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بود. تعداد کل دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر آبخش برابر با ۴۷۱ نفر (۳۲۵ دختر و ۱۴۶ پسر) می باشد. در این تحقیق با استفاده روش نمونه گیری خوشه ای و با استفاده از فرمول کوکران با حجم جامعه آماری ۴۷۱ نفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد با احتمال خطای ۵ درصد، حجم نمونه برابر ۲۱۲ نفر محاسبه شد.

۱) پرسشنامه خوش بینی تحصیلی موران و همکاران (۲۰۱۳): پرسشنامه خوش بینی تحصیلی موران و همکاران (۲۰۱۳) دارای ۲۸ سوال و سه بعد (اعتماد دانش آموزان به معلمان سؤال های ۱ تا ۱۰، تأکید تحصیلی سؤال های ۱۱ تا ۱۸ و یگانگی مدرسه سؤال های ۱۹ تا ۲۸) می باشد و بر اساس مقیاس ۵ درجه ای لیکرت از خیلی زیاد ۵، زیاد ۴، متوسط ۳، کم ۲ و خیلی کم ۱ تنظیم شده است. البته شیوه نمره گذاری سؤال های ۳، ۱۷، ۲۳ و ۲۸ به صورت معکوس است. نمره تمام سئوالات باهم جمع می گردد و نمره کل خوش بینی تحصیلی بدست می آید. روایی این پرسشنامه در پژوهش حاضر با استفاده از ضرایب همبستگی هر سوال با نمره کل محاسبه گردید و نشان داد که همه سئوالات با نمره کل همبستگی معنی داری دارند. پایایی این پرسشنامه در پژوهش حاضر با استفاده از ضرایب آلفای کرونباخ ۰/۸۶ بدست آمد. روایی این

پرسشنامه در پژوهش حاضر با استفاده از ضرایب همبستگی هر سوال با نمره کل محاسبه گردید و نشان داد که همه سوالات با نمره کل همبستگی معنی داری دارند.

۲) پرسشنامه خودکارآمدی تحصیلی جینگ و مورگان (۱۹۹۹): پرسشنامه خودکارآمدی تحصیلی دانش آموز جینگ و مورگان (۱۹۹۹) دارای ۳۰ سؤال است می باشد. این پرسشنامه داری سه خرده مقیاس (استعداد ۱ تا ۱۰، بافت ۱۱ تا ۲۰ و کوشش ۲۱ تا ۳۰) می باشد. سوالات این پرسشنامه به صورت طیف دو درجه ای لیکرت (بلی و خیر) می باشد. این پرسشنامه بر اساس مقیاس لیکرت (کاملاً مخالفم ۱، مخالفم ۲، موافقم ۳ و کاملاً موافقم ۴) می باشد. روش نمره گذاری این پرسشنامه به این صورت است که سوال های ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۷، ۱۸، ۲۱، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۸، ۲۹ و ۳۰ اگر پاسخ دهنده کاملاً موافق را علامت زده باشد ۴ می گیرد، اگر تا حدودی موافق را علامت زده باشد ۳ می گیرد، اگر تا حدودی مخالف را علامت زده باشد ۲ می گیرد، اگر کاملاً مخالف را زده باشد ۱ می گیرد و سوال های ۴، ۵، ۱۵، ۱۶، ۱۹، ۲۰، ۲۲ و ۲۳ به صورت معکوس است یعنی اگر کاملاً مخالف را علامت زده باشد ۴، تا حدودی مخالف ۳، تا حدودی موافق ۲، کاملاً موافق ۱ می گیرد. در صورتی که نمرات پرسشنامه بین ۳۰ تا ۵۲ باشد، میزان خودکارآمدی دانش آموز در این جامعه ضعیف می باشد. در صورتی که نمرات پرسشنامه بین ۵۲ تا ۷۵ باشد، میزان خودکارآمدی دانش آموز در سطح متوسطی می باشد. در صورتی که نمرات بالای ۷۵ باشد، میزان خودکارآمدی دانش آموز بسیار خوب می باشد. پایایی این پرسشنامه در پژوهش حاضر با استفاده از ضرایب آلفای کرونباخ ۰/۸۲ بدست آمد. روایی این پرسشنامه در پژوهش حاضر با استفاده از ضرایب همبستگی هر سوال با نمره کل محاسبه گردید و نشان داد که همه سوالات با نمره کل همبستگی معنی داری دارند.

یافته ها

با توجه به اطلاعات مندرج در جدول ۱ پیرامون نرمال بودن داده ها و در ادامه در جدول ۲ تا ۴ به تحلیل فرضیه پژوهش پرداخته شد. برای استفاده از آزمون های پارامتریک ضریب همبستگی پیرسون ابتدا فرض نرمال بودن متغیرها با استفاده از آزمون کولموگروف اسمیرنوف انجام می شود که نتایج آن در جدول زیر آمده است.

جدول ۱ نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای فرض توزیع نرمال

متغیرها	آماره	سطح معناداری
خوش بینی	۰/۰۳۹	۰/۲
خودکارآمدی تحصیلی	۰/۰۴۷	۰/۲

نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف در جدول ۱ نشان می دهد که سطح معناداری برای متغیرهای این تحقیق بیشتر از ۰/۰۵ است، بنابراین آماره کولموگروف-اسمیرنوف در خصوص متغیرها در سطح ۰/۰۵ خطا معنی دار نبوده و بر این اساس توزیع متغیرها نرمال می باشد.

جدول ۲ همبستگی بین اعتماد با خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان

متغیرها	ضریب همبستگی	سطح معنی داری
اعتماد	۰/۴۹۳	۰/۰۰۰۱

نتایج ضریب همبستگی پیرسون بیانگر رابطه مثبت و معناداری بین اعتماد با خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر آبخش بود به این معنا که هر قدر میزان اعتماد بیشتر شود، خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان نیز قوی تر می شود. این رابطه در سطح ($P < 0/0001$) معنادار بود.

جدول ۳ همبستگی بین تأکید تحصیلی با خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان

خودکارآمدی تحصیلی		متغیرها
سطح معنی داری	ضریب همبستگی	
0/0001	0/408	تأکید تحصیلی

نتایج ضریب همبستگی پیرسون بیانگر رابطه مثبت و معناداری بین تأکید تحصیلی با خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر آبخش بود به این معنا که هر قدر میزان تأکید تحصیلی بیشتر شود، خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان نیز قوی تر می شود. این رابطه در سطح ($P < 0/0001$) معنادار بود.

جدول ۴ همبستگی بین یگانگی تحصیلی با خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان

خودکارآمدی تحصیلی		متغیرها
سطح معنی داری	ضریب همبستگی	
0/0001	0/595	یگانگی تحصیلی

نتایج ضریب همبستگی پیرسون بیانگر رابطه مثبت و معناداری بین یگانگی تحصیلی با خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر آبخش می باشد به این معنا که هر قدر میزان یگانگی تحصیلی بیشتر شود، خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان نیز قوی تر می شود. این رابطه در سطح ($P < 0/0001$) معنادار می باشد.

بحث و نتیجه گیری

مطالعه حاضر به دنبال بررسی رابطه خوش بینی تحصیلی با خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر آبخش بود. نتایج حاصل از یافته ها نشان داد که بین اعتماد با خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر آبخش رابطه مثبت و معناداری وجود دارد به این معنا که هر قدر میزان اعتماد بیشتر شود، خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان نیز قوی تر می شود. بین تأکید تحصیلی با خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر آبخش رابطه مثبت و معناداری وجود دارد به این معنا که هر قدر میزان تأکید تحصیلی بیشتر شود، خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان نیز قوی تر می شود. بین یگانگی تحصیلی با خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر آبخش رابطه مثبت و معناداری وجود دارد به این معنا که هر قدر میزان یگانگی تحصیلی بیشتر شود، خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان نیز قوی تر می شود. مشابه با این یافته ها در تحقیقات آزنفدک (۱۳۹۷) حامدی نسب (۱۳۹۷) بهتویی (۱۳۹۷) کلوولونیس (۲۰۱۸) مک لینان (۲۰۱۷) گارسیا و همکاران (۲۰۱۵) فلدمن (۲۰۱۵) و مقاری (۲۰۱۱) به دست آمده است. روانشناسان معتقدند اعتماد بین شاگرد و معلم، نخستین و مهم ترین گام برای موفقیت در تعلیم و تربیت است. از نگاهی دیگر، هر چند والدین تاثیرگذارترین افراد در زندگی کودک محسوب می شوند، اما پس از ورود کودک به مدرسه، نقش آموزگار بر نقش تعلیم و تربیتی والدین پیشی می گیرد؛ اگر حس اعتماد و امنیت لازم میان شاگرد و معلم برقرار شود. به این ترتیب می توان

تعلیم و تربیت کودک را فرایند یا ساختاری چهار بعدی دانست که از جمله مفاهیم پراهمیت و مرتبط با زندگی تحصیلی دانش آموزان که می تواند نقش مؤثری بر زندگی آنان داشته باشد خودکارآمدی تحصیلی است. خودکارآمدی تحصیلی به عنوان قابلیت درک فرد از توانایی های خود در انجام وظایف لازم برای رسیدن به اهداف تحصیلی تعریف شده است. دانش آموزان دارای خودکارآمدی تحصیلی بالاتر، سازگاری تحصیلی بهتری دارند و راهبردهای یادگیری سودمندتری را به کار می برند. خودکارآمدی تحصیلی باوری است که شخص به قابلیت های خود برای سازمان دهی و اجرای اقدامات لازم در موقعیت های پیش رو دارد. به عبارت دیگر، خودکارآمدی ایمان شخص به توانایی های خود برای موفقیت در یک موقعیت مشخص است. باندورا چنین ایمانی را عامل تعیین کننده ی طرز فکر، نحوه ی رفتار و احساسات مردم می داند. بعلاوه قضاوت افراد در مورد توانایی های خود، در چگونگی تفکر و احساس آنها درباره یک تکلیف یا یک کار، انتظارات آنها در مورد انجام یک کار و اینکه چگونه آن را به پایان خواهند رساند تأثیر می گذارد. از طرفی مدت زمانی است که دانش آموزان به طور موفق و فعال، صرف کارهای آموزشی می کنند. تأکید تحصیلی و فشار تحصیلی بطور معادل یکدیگر بکار می روند و مبین باور معلم در مورد موفقیت های تحصیلی و تمرکز آنها بر روی وظایف تحصیلی می باشد. تأکید تحصیلی زمانی را که دانش آموزان به فعالیت موفق و موثر درباره وظایف آموزشی خود می پردازند را گسترش می دهد که این امر رابطه مثبتی با یادگیری دانش آموز دارد. از جمله مفاهیم پراهمیت و مرتبط با زندگی تحصیلی دانش آموزان که می تواند نقش مؤثری بر زندگی آنان داشته باشد خودکارآمدی تحصیلی است. خودکارآمدی تحصیلی، به طور خاص، به معنی اطمینان در انجام وظایف تحصیلی مانند خواندن کتاب، پاسخ به سؤالات در کلاس و آمادگی جهت آزمون است. سطوح بالای خودکارآمدی تحصیلی منجر به میانگین نمرات بالاتر و پایداری برای تکمیل تکالیف می شود، در نتیجه دانش آموزانی که خودکارآمدی تحصیلی بالاتری دارند، سازگاری تحصیلی بهتری دارند. خودکارآمدی تصویری، به عنوان قضاوت شخص از قابلیت ها و توانایی هایش برای انجام یک فعالیت خاص به منظور دستیابی به یک نتیجه ی خاص تعریف می شود. سطوح خودکارآمدی می تواند، انگیزش را افزایش یا کاهش دهد. دانش آموزان با سطوح بالای خودکارآمدی جذب تکالیف دشوار و چالش انگیز می شوند و از آنها اجتناب نمی کنند. از سویی یگانگی مدرسه یعنی ادراک و دریافت معلمین از این امر که تلاش های انجام شده توسط کادر علمی مدرسه به طور جمعی، تأثیر مثبتی روی دانش آموزان دارد. یگانگی مدرسه یک باور یا انتظار و توقع است؛ یگانگی مدرسه جنبه ای شناختی دارد. از سویی باورهای خودکارآمدی شخصی دانش آموزان سطح انگیزش آنان را تعیین می کند؛ یعنی تا چه اندازه پشتکار به خرج می دهند و تا چه میزان در مقابل سختی ها و موانع مقاومت می کنند و دست از تلاش برنمی دارند. خودکارآمدی می تواند نه تنها در احساس شما نسبت به خود، بلکه در دستیابی شما به اهدافتان نقش داشته باشد. این مفهوم که هسته ی مرکزی نظریه ی شناختی - اجتماعی آلبرت باندورا را تشکیل می دهد، بر نقش یادگیری مشاهده ای، تجربه ی اجتماعی و جبرگرایی متقابل در ایجاد شخصیت افراد تأکید دارد. باور ما نسبت به توانایی موفق شدن، در تفکر، عملکرد و احساس ما در مورد جایگاه خودمان در جهان، نقش و تأثیر ویژه ای دارد. به عبارت ساده تر، این خودکارآمدی است که به ما می گوید چه اهدافی را دنبال کنیم، برای دستیابی به آن اهداف چه راه و روشی را در پیش بگیریم و عملکرد خود را چگونه مورد ارزیابی قرار دهیم. بی شک نقش خودکارآمدی را در همه جنبه های زندگی خود جدی بگیرید. احساس خودکارآمدی قوی می تواند شما را در رسیدن به اهداف کوچک و بزرگ زندگی یاری کند بنابراین این حس باید در دانش آموزان تقویت شود تا به توانایی های خود باور و اطمینان داشته باشند و با قدرت به جلو بروند.

از این در بحث پیشنهادات پژوهش می بایست بیان نمود که دوره ها و کارگاههای آموزشی منظم و مدون در بین دانش آموزان به جهت کمک به خوش بینی تحصیلی و خودکارآمدی تحصیلی آنان برگزار گردد. همچنین با استفاده از پروتکل های آموزشی مناسب و مدون در زمینه خوش بینی تحصیلی به ارتقاء خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان کمک بیشتری صورت گیرد.

References

- Agha Mohammadian, Hamid Reza, Hosseini, Seyed Mehran. (2018). Psychology of Puberty and Adolescence, Mashhad, Ferdowsi University Publications. [in persian].
- Amouzgar, Mohammad Hasan. (2012). Islamic ethics and education, Tehran: Parents' Association and Teachers' Publishing. [in persian].
- Azfindak, Kaja., Azad Abdullapour, Mohammad., (2017), the relationship between academic optimism and academic self-efficacy with academic engagement in students, Journal of Sociology of Education, No. 7. [in persian].
- Behtoui, Majid., Nasri, Sadegh., (2017), Modeling the relationship between self-discipline and happiness through resilience, self-efficacy and academic optimism, 5th National School Psychology Conference. [in persian].
- Biranvand, Kulthum., (2016), the relationship between academic self-efficacy, academic resilience and metacognitive self-discipline with students' academic procrastination, M.A., Mohaghegh Ardabili University. [in persian].
- Chen, J. H., Björkman, A., Zou, J. H., & Engström, M. (2019). Self-regulated learning ability, metacognitive ability, and general self-efficacy in a sample of nursing students: A cross-sectional and correlational study. *Nurse education in practice*, 37, 15-21.
- Feldman, D. B., & Kubota, M. (2015). Hope, self-efficacy, optimism, and academic achievement: Distinguishing constructs and levels of specificity in predicting college grade-point average. *Learning and Individual Differences*, 37, 210-216.
- Gouveia, V. V. (2018). Optimism scale: Evidence of psychometric validity in two countries and correlations with personality. *Personality and Individual Differences*, 134, 245-251.
- Gharmani, Jafar. (2015). Investigating the relationship between identity styles and religious attitudes with mental health in secondary school female students, World Conference on Psychology and Educational Sciences, Law and Social Sciences at the beginning of the third millennium, Shiraz. [in Persian].
- Garcia, P. R. J. M., Restubog, S. L. D., Bordia, P., Bordia, S., & Roxas, R. E. O. (2015). Career optimism: The roles of contextual support and career decision-making self-efficacy. *Journal of Vocational Behavior*, 88, 10-18.
- Hamidi Nesab, Sadegh., Asgari, Ali., (2017), investigating the relationship between scientific optimism and motivation to progress with regard to the mediating role of academic self-efficacy, Journal of Education and Learning Research, No. 13. [in Persian].
- Kostagiolas, P., Lavranos, C., & Korfiatis, N. (2019). Learning analytics: Survey data for measuring the impact of study satisfaction on students' academic self-efficacy and performance. *Data in brief*, 25, 104051.
- Kolovelonis, A., & Goudas, M. (2018). The relation of physical self-perceptions of competence, goal orientation, and optimism with students' performance calibration in physical education. *Learning and Individual Differences*, 61, 77-86.
- Moghari, E. H., Mas'oud, G. L., Bagherian, V., & Afshari, J. (2011). Relationship between perceived teacher's academic optimism and English achievement: Role of self-efficacy. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 15, 2329-2333.

- McLennan, B., McIlveen, P., & Perera, H. N. (2017). Pre-service teachers' self-efficacy mediates the relationship between career adaptability and career optimism. *Teaching and Teacher Education*, 63, 176-185.
- Moradi, Kivan., Vaezi, Mozafaruddin., Farzaneh, Mohammad., Mirzaei, Mohammad., (2014), the relationship between academic optimism among male secondary school students in districts 6 and 9 of Tehran. *Quarterly Journal of Research in School Learning*, 2, 5, 80-70. [in Persian].
- Samimi Kariani, Ali., (1397), investigating the relationship between the use of cognitive and metacognitive strategies and academic self-efficacy of first secondary students in Minab city, National Conference on Learning Disorders and Psychological Issues of Students. [in Persian].
- Tagvai Yazdi, Maryam., Astana., Rosita., (2018), investigating the effect of teaching metacognitive strategies on the academic self-efficacy of the first year students of the second year of Noorabad secondary school, the third national conference of cognitive educational psychology. [in Persian].

Examining the relationship between academic optimism and academic self-efficacy Students of the second year of high school in Abpakhsh city

Seydeh Habibeh Hedayat¹, Seyyed Mohsen Mohammadi*²

Type of article: Research

Date Received: 2022-12-22

Date Accepted: 2023-03-06

Abstract

The present study was conducted with the aim of investigating the relationship between academic optimism and academic self-efficacy of second year high school students in Abpakhsh city. The type of this research was applied in terms of purpose and descriptive-correlation in terms of data collection. The statistical population of the present study was made up of 471 second year high school students in Abpakhsh city. The sample size of this research included 212 people, which was obtained through random cluster sampling. In order to collect information, Moran et al.'s academic optimism questionnaires (2013) and Jing and Morgan's (1999) academic self-efficacy questionnaires were used. The results of the findings showed that there is a positive and significant relationship between trust and academic self-efficacy of second year high school students in Abpakhsh city, in the sense that the higher the level of trust, the stronger the students' academic self-efficacy. There is a positive and significant relationship between academic emphasis and academic self-efficacy of second year high school students in Abpakhsh city, in the sense that the higher the academic emphasis, the stronger the students' academic self-efficacy. There is a positive and significant relationship between academic unity and academic self-efficacy of second year high school students in Abpakhsh city, in the sense that the higher the level of academic unity, the stronger the students' academic self-efficacy.

Keywords: Academic optimism, academic self-efficacy, students.